

vednosti in diskurzov), da bi si zagotovila hegemonijo in utemeljila svoje izbire, ki pa so arbitrarne. Prav to me bo še posebej zanimalo: razmerje med oblastjo in vednostjo pri vzpostavitvi enotnega sistema evalvacije vednosti v njihovi produkciji in prenosu. Razumljivo je torej, da se bom zadržal pri evalvaciji visokega šolstva in raziskovanja.

Kaj je evalvacija?

Evalvacija nikakor ni način preverjanja kakovosti, učinkovitosti ali inovativnosti nekega delovanja, prakse, raziskave, poučevanja itn. Na področju raziskovanja, na primer, že dolgo časa preverjajo delo raziskovalcev in skupin, da bi ugotovili, ali je kakovostno, ali prinaša resnične novosti in ali imamo lahko njegove rezultate za zadovoljive in usklajene z zastavljenimi projekti. Toda analize in presoje o rezultatih in dejavnostih so bile zmeraj razumljene kot presoje določenega posameznika, člana (izvoljenega ali imenovanega) nekega organa, sveta ali komisije. Presoja je imela tako nezvedljivo dimenzijo subjektivnosti. Da bi poskrbeli, da subjektivnost ne prinese arbitrarnosti, so isti dosje izročili več poročevalcem, med katerimi je lahko prišlo tudi do nestrinjanja. Subjektivnost je bila korigirana s soočenjem med subjektivnostmi in ne z iluzorično pretenzijo po absolutni (kvantitativni) objektivnosti. Poleg tega je veljalo, da kriteriji ne smejo biti prestrogo določeni, saj bi s tem lahko nemara spregledali nepričakovan, paradoksen in posebno inventiven značaj nekega rezultata. Potreben je bil torej čas, v katerem se je raziskavo, dejavnost, rezultat itn. pregledalo, se o njem razpravljalo in presojalo, ne da bi pri tem govorili o evalvaciji ali jo izvajali. Nikakor ne želim reči, da je bila to prekrasna preteklost. Kdaj pa kdaj je prišlo do nepravilnosti, krivic in arbitrarnosti. Toda kljub temu se je bilo vedno mogoče nadejati, da bo nov pregled popravil kakšno napako ali nepravilno odločitev. Daleč od tega, da bi jih odpravil, sistem evalvacije mestoma hude nepravilnosti generalizira in objektivizira, tako da ponovni pregled, ki postane tako rekoč nemogoč, saj je po svojem bistvu nekoristen, več ničesar ne popravi.

Povejmo natančneje: ne trdim, da je dispozitiv evalvacije, če upoštevamo njegov izvor, nedavni izum. Vzpostavitev tega dispozitiva in njegov uvoz na drugih področjih sta skozi čas potekala z zaporednimi mutacijami. Zadnja v vrsti teh mutacij je univerzalizacija dispozitiva na vseh področjih družbenega, političnega in kulturnega življenja. Kar se tiče vednosti, torej raziskovanja in visokega šolstva, je generalizacija sistema evalvacije precejšnja novost. AERES* je bila ustanovljena šele pred štiri-

* Agence d'évaluation de la recherche et de l'enseignement supérieur (Agencija za evalvacijo raziskovanja in visokega šolstva) je bila ustanovljena leta 2006. (Op. prev.)